ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱՁՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

Հայոց լեզվի և գրականության
ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ՝ Բաբուռյան Հ. Ռ. /Ա.Ա.Հ/

Արձանագրություն № __8__

«__23__» ___հունվար__ 2024 թ.

ՀԼԳ/մ-030 «ՀՆԱԽՈՍԱԿԱՆ ՊԱՏԿԵՐԱՑՈՒՄԸ ՀԱՅ ՀԻՆ և ՄԻՋՆԱԴԱՐՅԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱԲՆԱԳՐՈՒՄ» ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ

Դասիչ, դասընթացի անվանում

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈԴԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝ **011401.00.7** Մասնագիտական մանկավարժություն
/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ **011401.19.7** Հայոց լեզու և գրականություն
/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝ Մանկավարժության մագիստրոս
/բակալավր, մագիստրատուրա/

Ամբիոն՝ Հայոց լեզվի և գրականության
/ամբիոնի լրիվ անվանումը/

Ուսուցման ձևը՝ _____առկա___________________________
/առկա, հեռակա/

Կուրս/կիսամյակ առկա ____1-ին / 2-րդ ______________

Դասախոս(ներ) ՝ _____Արտակ Սարուխանյան______
/անուն, ազգանուն/

էլ. հասցե/ներ՝ hasmik.63@gmail.com

Վանաձոր- 2024թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում
2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները
3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները
4. Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները
5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների
6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը
7. Ուսումնական աշխատանքները տեսակները
8. Դասավանդման մեթոդներ
9. Ուսումնառության մեթոդները
10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը
11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ
12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ
    - 12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ
    - 12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ
    - 12.3. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ
13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում
14. Գնահատում
    - 14.1. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում
    - 14.2. Հարցաշար
    - 14.3. Գնահատման չափանիշներ
15. Դասընթացի համառոտ նկարագրիչ

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում[1].

«Հնախոսական պատկերացումը հին և միջնադարյան գրականության համաբնագրում» դասընթացի ուսումնամեթոդական փաթեթը կազմված է մագիստրոսի հիմնական կրթական ծրագրով «Հայոց լեզու և գրականություն» մասնագիտության կրթական չափորոշիչների հենքով կազմված ուսումնական պլանի պահանջների, ինչպես նաև առարկայի բաղադրիչների հիման վրա:

Առարկայական փաթեթը կարգավորում է տվյալ առարկայի դասավանդման որակի բարձրացմանը, գիտաձյուղի նոր ընկալակերպերի ոգուն համապատասխանեցման գործընթացը:

2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

2.1. Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել հնախոսական պատկերացումներին հայ հին և միջնադարյան գրականության համատեքստում, դրանց արտահայտման ուղիներին, ինչպես նաև՝ այդ պատկերացումների արձագանքներին «Սասնա ծռեր էպոսում:

2.2. Դասընթացի խնդիրներն են՝

- Ցույց տալ վաղնջական հավատալիքների էությունը և ազդեցությունը հայ հին և միջնադարյան գրականության վրա:
- Ուսանողների մոտ ձևավորել կարողություն հնախոսական պատկերացումները ճանաչելու և բնութագրելու հայ հին և միջնադարյան գրականության տարբեր ժանրերում և «Սասնա ծռեր» էպոսում:

3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները /դասընթացները/.

«Հնախոսական պատկերացումը հին և միջնադարյան գրականության համաբնագրում**»** դասընթացին մասնակցելու կարևոր նախապայման է ուսանողների գիտելիքների և հմտությունների առկայությունը **«**Հայոց լեզու և գրականություն**»** մասնագիտության բակալավրի կրթական ծրագրում ուսուցանվող «Հայ ժողովրդական բանահյուսություն», «Հայ գրականության պատմություն (հին)», «Հայ գրականության պատմություն (միջնադարյան)» դասընթացներից:

---

[1] Ներկայացվում է դասընթացի կարևորությունը տվյալ կրթական ծրագրի խնդիրների լուծման հարցում և տեղը ուսումնական պլանում ըստ կրթաբլոկների

4. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)ը[2] և /կամ կոմպետենցիաները.

- Տվյալ դասընթացն ավարտելուց հետո ուսանողը պետք է՝
- ընթերցած լինի հանձնարարված գրականությունը,
- մշակի համապատասխան թեմաները,
- լիարժեք յուրացրած լինի դասախոսություններով ներկայացված գիտելիքները,
- կարողանա ձեռք բերած տեսական գիտելիքները կիրառել գործնականում,
- դասընթացի շրջանակում ընդգրկված մի շարք գիտատեսական հարցերի վերաբերյալ ինքնուրույն եզրահանգումներ կատարել
- համապարփակ գիտելիք ունենա գեղարվեստական մտածողության կերպափոխման ավելի բարդ եղանակի վերաբերյալ
- կարողանա՝ փաստարկել, որ հայոց տոհմիկ բանաստեղծությունը մշտապես սնվել է երկու մայր երակից՝ բանահյուսական Խոսք, հոգևոր Երգ:

Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը ձեռք կբերի հետևյալ կոմպետենցիաները.

Ա)Ընդհանրական կոմպետենցիաներ

Գործիքային կոմպետենցիաներ (ԳԿ)՝

ԳԿ1 վերլուծելու և սինթեզելու ունակություն,

ԳԿ4 մասնագիտական ոլորտի գիտելիքների հիմունքներ,

ԳԿ9 խնդիրների լուծում,

ԳԿ10 որոշումների ընդունում:

Համակարգային կոմպետենցիաներ (ՀԳԿ)՝

ՀԳԿ1 գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն,

ՀԳԿ2 հետազոտություններ կատարելու ունակություններ,

ՀԳԿ3 սովորելու ունակություն,

ՀԳԿ8 ինքնուրույն աշխատելու ունակություն,

Բ)Առարկայական (մասնագիտական) կոմպետենցիաներ (ԱԿ)

ԱԿ2 հստակ հաղորդել ստացված հենքային գիտելիքները,

ԱԿ4 ցուցաբերել առարկայի ընդհանուր կառուցվածքի և առանձին մասերի միջև

[2] http://www.vsu.am/karg/ararkayakan-nkaragir-17.pdf
Լրացվում է «Առարկայի նկարագրի մշակման ռազմավարության» կոմպետենցիաների ցանկին համապատասխան:

կապերի իմացություն,

ԱԿ6 կիրառել տվյալ առարկային բնորոշ մեթոդները,

ԱԿ11 տիրապետեն ինքնուրույն հետազոտության մեթոդներին և կարողանան մեկնաբանել հետազոտության արդյունքները,

ԱԿ14 տիրապետեն տվյալ մասնագիտական մակարդակում պահանջվող կոմպետենցիաներին:

5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների[3].

«Հնախոսական պատկերացումը հին և միջնադարյան գրականության համաբնա-գրում» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն և հմտությունները շրջանավարտը կարող է կիրառել մասնագիտական գործունեության ընթացքում, ասպիրանտուրայում կրթությունը շարունակելու և բանասիրության բնագավառում գիտական հետազոտություններ կատարելու նպատակով:

6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարություն (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)	3 կրեդիտ/90 ժամ

Աշխատանքի տեսակը	ժամաքանակ
Դասախոսություն	20
Գործնական աշխատանք	16
Ինքնուրույն աշխատանք	54
Ընդամենը	90
Ստուգման ձևը (ստուգարք/ ընթացիկ քննություն/ հանրագումարային քննություն)	ստուգարք

[3] Նշվում է, թե տվյալ դասընթացի յուրացման, ամփոփման արդյունքում ձեռքբերված գիտելիքները, հմտությունները և կարողությունները աշխատաշուկայի որ բնագավառներում և ոլորտներում կարող է շրջանավարտը կիրառել

7. <u>Ուսումնական աշխատանքների տեսակները</u>[4] .

- **Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ճանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեզի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:
- **Գործնական աշխատանքների** ժամանակ ուսանողը կատարում է լսարանային աշխատանք՝ դասախոսի անմիջական ղեկավարման ներքո: Գործնական պարապմունքները անցկացվում են գործնական խնդիրների լուծման, առաջադրանքների իրականացման, թեստերի, իրավիճակային վերլուծությունների, գործարար խաղերի, խմբային աշխատանքների, տնային առաջադրանքների, ուղեղային գրոհների, ինտերակտիվ ուսուցման միջոցով՝ տեսական գիտելիքները կիրառելու, գործնական ունակությունների և հմտությունների ձեռքբերման և ամրապնդման նպատակով: Դասախոսն առաջադրում է գործնական պարապմունքների թեման, նպատակը, խնդիրները, այն հարցերը, որոնք պետք է լուծել գործնական պարապմունքի ընթացքում, գործնական պարապմունքի անցկացման մեթոդները և պատասխանում է ուսանողների տված հարցերին:
- **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական ղեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական ղեկավարության:

  Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են[5]՝

  - **<u>Ռեֆերատ</u>** – ուսանողների ինքնուրույն գրավոր, որտեղ ուսանողը շարադրում է որևէ հարցի կամ թեմայի էությունը՝ հենվելով գրական աղբյուրների վրա (դասագրքեր, ձեռնարկներ և այլն):
  - **<u>Էսսե</u>** – արձակ ստեղծագործություն՝ քննադատության և լրագրության ժանրի որևէ խնդրի ազատ վերլուծություն:
  - **<u>Ինքնուրույն աշխատանք համացանցում</u>** – նոր տեղեկատվական տեխնոլոգիաները կարող են օգտագործվել հետևյալ նպատակներով՝ համացանցում անհրաժեշտ տեղեկատվության որոնման համար, երկխոսություն համացանցում, թեմատիկ ցանցային էջերի օգտագործում:
  - **<u>Զեկույց</u>** – որևէ գիտական կամ հետազոտական թեմայի շուրջ կատարած եզրակացությունների, ստացած արդյունքների ներկայացում ուսանողի կողմից:

[4] Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

[5] Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

8. **Դասավանդման մեթոդներներն են՝** հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, գործնական աշխատանք՝ անհատական աշխատանք, գործնական աշխատանք՝ խմբային աշխատանք:

9. **Ուսումնառության մեթոդներն են՝** թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, աղյուսակների և դասակարգման համեմատման և համակարգման սխեմաների կազմում, հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում:

10. **Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների[6].**

հ/հ	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների				
		դասախոսություն	սեմինար պարապմունք	գործնական աշխատանք	լաբորատոր աշխատանք	Ինքնուրույն աշխատանք
1.	Նախնադարյան վաղնջական հավատալիքներ:	2		1		6
2.	Հեթանոսական շրջանին վերաբերող մոգական գործողությունների վերաբերյալ առաջին հիշատակությունները:	2		2		6
3.	Առասպելաբանական զրույցներ բույսերի և կենդանիների մասին:	2		2		6
4.	Հնախոսական պատկերացումը դրամատիզացված թատր-ներկայացումների մեջ:	2		2		6
5.	Հնախոսական պատկերացումը էպոսի 10 պատումների հիմքով:	4		2		6
6.	Հնախոսական պատկերացման բանահյուսական արձագանքները:	2		2		6
7.	Հնախոսական պատկերացումը հայրեններում:	2		2		6
8.	Հնախոսական պատկերացումը ուշ միջնադարի տաղերգության մեջ:	2		1		6
9.	Աջը և Ձախը հնախոսական պատկերացումների համապատկերում:	2		2		6
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		20		16		54

[6] Նման է օրացուցային պլանին

11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ

հ/հ	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության տարի
Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)		
1.	Աբեղյան Մ., Հայ ժողովրդական առասպելները Մովսես Խորենացու «Հայոց պատմության» մեջ, Երկեր, հ.Բ,Ե.,1985: Հայ վիպական բանահյուսություն, Երկեր, հ.Ա, Ե., 1966: Հայ քնարական բանահյուսություն, Երկեր,հ.Բ,Ե.,1967:Հայոց հին գրականության պատմություն, գիրք Ա, Բ, Ե., 1944,1946: Նույնը՝ Երկեր, հհ. Գ, Դ, Ե., 1968,1970: Նույնը՝ Անթիլիաս, Լիբանան, 2004:	
2.	Ադոնց Ն., Պատմական ուսումնասիրություններ	Փարիզ, 1948
3.	Ալիշան Ղ. Հայապատում, մասն Ա, Պատմիչք Հայոց,Վենետիկ, 1901: Յուշիկք Հայրենեաց Հայոց, հ. Ա, Վենետիկ, 1865, հ.Բ, Վենետիկ,1870:	
4.	Գրիգորյան Գ., Հայ ժողովրդական բանահյուսություն	Երևան, 1980
5.	Դուրեան Ե.,Պատմութիւն հայ մատենագրութեան ի վաղ ժամանակաց մինչեւ մեր օրերն, Կ. Պոլիս,1899: Նաև՝ Ամբողջական երկեր, հ. Ա, Երուսաղեմ, 1933:	
6.	Ինճիճեան Ղ.,ՀնախօսութիւնՀայաստանեայց: 3 հատոր	Վենետիկ, 1835
7.	Հայրապետեան Ս., Հայոց հին եւ միջնադարեան գրականութեան պատմութիւն, Լոս Անջելես, 1986: Նույնը բարեփոխված՝ Անթիլիաս, Լիբանան, 1988:	
8.	Հարությունյան Ս., Հին հայոց հավատալիքները, կրոնը, պաշտամունքն ու դիցարանը, Ե., 2001:	Երևան, 2001
9.	Ղանալանյան Ա.,Ավանդապատում, Ե.,1969:	
10.	Չամչեան Մ., Պատմութիւն Հայոց ի սկզբանէ աշխարհի մինչեւ ցամ տեառն 1874: Հհ. 1-3, Վենետիկ, 1784-1786:	
11.	Քիպարեան Կ.,Պատմութիւն հայ հին գրականութեան	Վենետիկ, 1992

12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

հ/հ	*Թեմա*	Ուսումնասիրվող հարցեր	*Ժամաքանակ*	Գրականություն[7]
1.	Նախնադարյան վաղնջական հավատալիքներ:	Տարրապաշտություն, ոգեպաշտություն, մոգական,հմայական,կախարդական գործողություններ:	2	ՊԳ 1-11

[7] Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

2.	Հեթանոսական շրջանին վերաբերող մոգական գործողությունների վերաբերյալ առաջին հիշատակությունները:	5-րդ դարի հայ պատմագրություն. նախնադարյան հավատալիքներին առնչվող ծիսապաշտամունքային արարողությունները:	2	ՊԳ 1-11
3.	Առասպելաբանական զրույցներ բույսերի և կենդանիների մասին:	Կերպարանափոխումներ,բուսա- կենդանական մոտիվները մանրանկարչության մեջ, պատկերագործության հայոց ավանդույթներ:	2	ՊԳ 1-11
4.	Հնախոսական պատկերացումը դրամատի-զացված թատր-ներկայացումների մեջ:	Լալիք և հուղարկավորության ծեսեր, Վարդավառ, Անպոչ ճզնավոր, «պարուց և ցցուց երգեր»:	2	ՊԳ 1-11
5.	Հնախոսական պատկերացումը էպոսի 10 պատումների հիմքով:	Երկվորյակների միֆոլոգիա, արևա- լուսնային առասպելներ, հանդերձյալ կյանքի պատկերացումներ:	4	ՊԳ 1-11
6.	Հնախոսական պատկերացման բանահյուսական արձագանքները:	Հմայական աղոթք, հանելուկաշար,անեծք,հայհոյանք, օրորոցային երգ:	2	ՊԳ 1-11
7.	Հնախոսական պատկերացումը հայրեններում:	Ժողովրդական, գուսանա-ժողովրդական և անհատական կոնկրետ հայրենների հիմքով ներկայացվում է «Հին հավատք հայոցը»:	2	ՊԳ 1-11
8.	Հնախոսական պատկերացումը ուշ միջնադարի տաղերգության մեջ:	Հին կտակարանային իրողությունների, հավատալիքների, ժառանգորդական շարժման հարցեր:	2	ՊԳ 1-11
9.	Աջը և Ձախը հնախոսական պատկերացումների համապատկերում:	Պատմա-ազգագրական նյութի ընձեռած հնարավորությամբ պատմա-տիպաբանական քննության փորձ է:	2	ՊԳ 1-11

12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ

հ/հ	*Թեմա*	Ուսումնասիրվող հարցեր	*Ժամաքանակ*	Ստուգման ձևը	Գրականություն[8]
1.	Նախնադարյան վաղնջական հավատալիքներ:	Տարրապաշտություն, ոգեպաշտություն, մոգական,հմայական,կախարդական գործողություններ:	1	Բանավոր հարցում	ՊԳ 1-11
2.	Հեթանոսական շրջանին վերաբերող մոգական գործողությունների վերաբերյալ առաջին հիշատակությունները:	5-րդ դարի հայ պատմագրություն. նախնադարյան հավատալիքներին առնչվող ծիսապաշտամունքային արարողությունները:	2	Բանավոր հարցում	ՊԳ 1-11
3.	Առասպելաբանական զրույցներ բույսերի և կենդանիների մասին:	Կերպարանափոխումներ,բուսա- կենդանական մոտիվները մանրանկարչության մեջ, պատկերագործության հայոց ավանդույթներ:	2	Բանավոր հարցում	ՊԳ 1-11
4.	Հնախոսական պատկերացումը դրա-մատիզացված թատր-ներկայացում-ների մեջ:	Լալիք և հուղարկավորության ծեսեր, Վարդավառ, Անպոչ ճգնավոր, «պարուց և ցցուց երգեր»:	2	Բանավոր հարցում	ՊԳ 1-11
5.	Հնախոսական պատկերացումը էպոսի 10 պատումների հիմքով:	Երկվորյակների միֆոլոգիա, արևա- լուսնային առասպելներ, հանդերձյալ կյանքի պատկերացումներ:	2	Բանավոր հարցում, խմբային քննարկում	ՊԳ 1-11
6.	Հնախոսական պատկերացման	Հմայական աղոթք,	2	Բանավոր	ՊԳ 1-11

[8] Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

	բանահյուսական արձագանքները:	հանելուկաշար,անեծք,հայհոյանք, օրորոցային երգ:		հարցում	
7.	Հնախոսական պատկերացումը հայրեններում:	Ժողովրդական, գուսանա-ժողովրդական և անհատական կոնկրետ հայրենների հիմքով ներկա-յացվում է «Հին հավատք հայոցը»:	2	Բանավոր հարցում, խմբային քննարկում	ՊԳ 1-11
8.	Հնախոսական պատկերացումը ուշ միջնադարի տաղերգության մեջ:	Հին կտակարանային իրողությունների, հավատալիքների, ժառանգորդական շարժման հարցեր:	1	Բանավոր հարցում	ՊԳ 1-11
9.	Աջը և Ձախը հնախոսական պատկերացումների համապատկերում:	Պատմա-ազգագրական նյութի ընձեռած հնարավորությամբ պատմա-տիպաբանական քննության փորձ:	2	Բանավոր հարցում, խմբային քննարկում	ՊԳ 1-11

12.3. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

հ/հ	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Աշխատանքի տեսակը[9]	Ներկայացման ժամկետները	Ստուգման ձևը	Գրականություն[10]
1.	Նախնադարյան վաղնջական հավատալիքների դրսևորումները 5-րդ դարի պատմագրության մեջ	Ռեֆերատ	Կիսամյակի 7-րդ շաբաթ	Բանավոր հարցում	ՊԳ 1-11
2.	Հեթանոսական շրջանին վերաբերող մոգական գործողությունների վերաբերյալ առաջին հիշատակությունները /Բուզանդ, Կողբացի/	Ռեֆերատ	Կիսամյակի 7-րդ շաբաթ	Բանավոր հարցում	ՊԳ 1-11

[9] Տես 7-րդ կետի հինգերորդ պարբերությունը
[10] Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

3.	Առասպելաբանական զրույցներ բույսերի և կենդանիների մասին	Ռեֆերատ	Կիսամյակի 7-րդ շաբաթ	Բանավոր հարցում	ՊԳ 1-11
4.	Հնախոսական պատկերացումը Վարդավառի հնագույն ծիսակատարության մեջ:	Ռեֆերատ	Կիսամյակի 7-րդ շաբաթ	Բանավոր հարցում	ՊԳ 1-11
5.	Հնախոսական պատկերացումը էպոսի առաջին ճյուղում:	Զեկույց	Կիսամյակի 17-րդ շաբաթ	Բանավոր հարցում	ՊԳ 1-11
6.	Հնախոսական պատկերացումը հանելուկներում	Զեկույց	Կիսամյակի 17-րդ շաբաթ	Բանավոր հարցում	ՊԳ 1-11
7.	Հնախոսական պատկերացումը հայրեններում:	Զեկույց	Կիսամյակի 17-րդ շաբաթ	Բանավոր հարցում	ՊԳ 1-11
8.	Հնախոսական պատկերացումը ուշ միջնադարի տաղերգության մեջ /Դավիթ Սալաձորցի/:	Զեկույց	Կիսամյակի 17-րդ շաբաթ	Բանավոր հարցում	ՊԳ 1-11

13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում[11]

Ռեսուրսի անվանումը	Ռեսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան (հատուկ կահավորմամբ)	
Նյութեր լաբորատոր աշխատանքների համար	
Սարքեր, սարքավորումներ	
Համակարգչային ծրագրեր	
Այլ	

[11] Նշվում են սարք-սարքավորումների, համակարգչային ծրագրերի նկարագրությունները և քանակը, որոնք անհրաժեշտ են տվյալ դասընթացի ուսումնական գործընթացը կազմակերպելու համար

14. Գնահատում

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառկման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի[12]:

14.1. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝

- գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

14.2. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.

Դասընթացն ամփոփվում է ստուգարքով:

---

[12]«Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.062022թ.),

Ստուգարքով ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի ընթացքում ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանը որոշող 2 ընթացիկ ստուգումների և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:

14.3. Հարցաշար (ըստ ծրագրի)

1. Նախնադարյան վաղնջական հավատալիքներ. տարրապաշտություն, ոգեպաշտություն
2. Նախնադարյան վաղնջական հավատալիքներ. մոգական,հմայական,կախարդական գործողություններ
3. Հեթանոսական շրջանին վերաբերող մոգական գործողությունների վերաբերյալ հիշատակությունները 5-րդ դարի հայ պատմագրության մեջ
4. Առասպելաբանական զրույցներ բույսերի և կենդանիների մասին. կերպարանափոխումներ
5. Առասպելաբանական զրույցներ բույսերի և կենդանիների մասին. բուսա-կենդանական մոտիվները մանրանկարչության մեջ
6. Առասպելաբանական զրույցներ բույսերի և կենդանիների մասին. պատկերագործության հայոց ավանդույթներ
7. Հնախոսական պատկերացումը դրամատիզացված թատր-ներկայացումների մեջ. լալիք և հուղարկավորության ծեսեր,
8. Հնախոսական պատկերացումը դրամատիզացված թատր-ներկայացումների մեջ. Վարդավառ
9. Հնախոսական պատկերացումը դրամատիզացված թատր-ներկայացումների մեջ. Անպոչ ճգնավոր
10. Հնախոսական պատկերացումը դրամատիզացված թատր-ներկայացումների մեջ. «պարուց և ցցուց երգեր»
11. Հնախոսական պատկերացումը էպոսում. երկվորյակների միֆոլոգիա
12. Հնախոսական պատկերացումը էպոսում. արևա- լուսնային առասպելներ
13. Հնախոսական պատկերացումը էպոսում. հանդերձյալ կյանքի պատկերացումներ
14. Հնախոսական պատկերացման բանահյուսական արձագանքները. հմայական աղոթք, հանելուկաշար
15. Հնախոսական պատկերացման բանահյուսական արձագանքները. անեծք, հայհոյանք, օրորոցային երգ
16. Հնախոսական պատկերացումը հայրեններում

17. Հնախոսական պատկերացումը ուշ միջնադարի տաղերգության մեջ
18. Աջը և Ձախը հնախոսական պատկերացումների համապատկերում

Ա) 1-ին ընթացիկ ստուգում (կիսամյակի 8- րդ շաբաթվա ընթացքում)

- **Ընդգրկված հարցեր.**

1. Նախնադարյան վաղնջական հավատալիքներ. տարրապաշտություն, ոգեպաշտություն
2. Նախնադարյան վաղնջական հավատալիքներ. մոգական,հմայական,կախարդական գործողություններ
3. Հեթանոսական շրջանին վերաբերող մոգական գործողությունների վերաբերյալ հիշատակությունները 5-րդ դարի հայ պատմագրության մեջ
4. Առասպելաբանական զրույցներ բույսերի և կենդանիների մասին. կերպարանափոխումներ
5. Առասպելաբանական զրույցներ բույսերի և կենդանիների մասին. բուսա- կենդանական մոտիվները մանրանկարչության մեջ
6. Առասպելաբանական զրույցներ բույսերի և կենդանիների մասին. պատկերագործության հայոց ավանդույթներ
7. Հնախոսական պատկերացումը դրամատիզացված թատր-ներկայացումների մեջ. լալիք և հուղարկավորության ծեսեր,
8. Հնախոսական պատկերացումը դրամատիզացված թատր-ներկայացումների մեջ. Վարդավառ
9. Հնախոսական պատկերացումը դրամատիզացված թատր-ներկայացումների մեջ. Անպոչ ձգնավոր
10. Հնախոսական պատկերացումը դրամատիզացված թատր-ներկայացումների մեջ. «պարուց և ցցուց երգեր»

Բ) 2-րդ ընթացիկ ստուգում (կիսամյակի 18-րդ շաբաթվա ընթացքում)

- **Ընդգրկված հարցեր.**

1. Հնախոսական պատկերացումը էպոսում. երկվորյակների միֆոլոգիա
2. Հնախոսական պատկերացումը էպոսում. արևա- լուսնային առասպելներ
3. Հնախոսական պատկերացումը էպոսում. հանդերձյալ կյանքի պատկերացումներ
4. Հնախոսական պատկերացման բանահյուսական արձագանքները. հմայական աղոթք, հանելուկաշար

5. Հնախոսական պատկերացման բանահյուսական արձագանքները. անեծք,հայհոյանք, օրորոցային երգ
6. Հնախոսական պատկերացումը հայրեններում
7. Հնախոսական պատկերացումը ուշ միջնադարի տաղերգության մեջ
8. Աջը և Ձախը հնախոսական պատկերացումների համապատկերում

14.4. Գնահատման չափանիշները.

- Տեսական գիտելիքները ստուգվում են գործնական պարապմունքների ընթացքում կատարված հարցումների, ինքնուրույն աշխատանքների և ստուգարքների միջոցով:
- Գործնական աշխատանքները՝ չորս ընթացիկ ստուգում՝ 10-ական միավոր գնահատմամբ:
- Ինքնուրույն աշխատանքը՝ երկու հարցում՝ 10-ական միավոր գնահատմամբ:

«ՎԱՆԱՁՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳԻՐ

Մասնագիտություն՝ **011401.00.7** Մասնագիտական մանկավարժություն
/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ **011401.19.7** Հայոց լեզու և գրականություն
/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝ Մանկավարժության մագիստրոս
/բակալավր, մագիստրատուրա/

Վանաձոր 2024

Առկա ուսուցման համակարգ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ՀԼԳ/մ-030 «ՀՆԱԽՈՍԱԿԱՆ ՊԱՏԿԵՐԱՑՈՒՄԸ ՀԱՅ ՀԻՆ և ՄԻՋՆԱԴԱՐՅԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱԲՆԱԳՐՈՒՄ»			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	3 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1-ին տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	36	Դասախոսություն	20
			Գործնական աշխատանք	16
	Ինքնուրույն	54		
	Ընդամենը	90		
Ստուգման ձևը	Ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել հնախոսական պատկերացումներին հայ հին և միջնադարյան գրականության համատեքստում, դրանց արտահայտման ուղիներին, ինչպես նաև` այդ պատկերացումների արձագանքներին «Սասնա ծռեր» էպոսում:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	**Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)ը[13] և /կամ կոմպետենցիաները.** • Տվյալ դասընթացն ավարտելուց հետո ուսանողը պետք է` • ընթերցած լինի հանձնարարված գրականությունը, • մշակի համապատասխան թեմաները, • լիարժեք յուրացրած լինի դասախոսություններով ներկայացված գիտելիքները, • կարողանա ձեռք բերած տեսական գիտելիքները կիրառել գործնականում, • դասընթացի շրջանակում ընդգրկված մի շարք գիտատեսական հարցերի վերաբերյալ ինքնուրույն			

[13] http://www.vsu.am/karg/ararkayakan-nkaragir-17.pdf
Լրացվում է «Առարկայի նկարագրի մշակման ռազմավարության» կոմպետենցիաների ցանկին համապատասխան:

	եզրահանգումներ կատարել • համապարփակ գիտելիք ունենա գեղարվեստական մտածողության կերպափոխման ավելի բարդ եղանակի վերաբերյալ • կարողանա՝փաստարկել, որ հայոց տոհմիկ բանաստեղծությունը մշտապես սնվել է երկու մայր երակից՝ բանահյուսական Խոսք, հոգևոր Երգ:
Դասընթացի բովանդակությունը	*Թեմա 1* Նախնադարյան վաղնջական հավատալիքներ: *Թեմա 2* Հեթանոսական շրջանին վերաբերող մոգական գործողությունների վերաբերյալ առաջին հիշատակությունները: *Թեմա 3* Առասպելաբանական զրույցներ բույսերի և կենդանիների մասին: *Թեմա 4* Հնախոսական պատ¬կե¬րա¬ցումը դրա¬մա¬տի¬զացված թատր-ներ¬կա¬յա¬ցում¬նե¬րի մեջ: *Թեմա 5* Հնախոսական պատկերացումը էպոսի 10 պատումների հիմքով: *Թեմա 6* Հնախոսական պատկերացման բանահյուսական արձագանքները: *Թեմա 7* Հնախոսական պատկերացումը հայրեններում: *Թեմա 8* Հնախոսական պատկերացումը ուշ միջնադարի տաղերգության մեջ: *Թեմա 9* Աջը և Ձախը հնախոսական պատկերացումների համապատկերում:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	• Տեսական գիտելիքները ստուգվում են գործնական պարապմունքների ընթացքում կատարված հարցումների, ինքնուրույն աշխատանքների և ստուգարքների միջոցով: • Գործնական աշխատանքները՝ չորս ընթացիկ ստուգում՝ 10-ական միավոր գնահատմամբ: • Ինքնուրույն աշխատանքը՝ երկու հարցում՝ 10-ական միավոր գնահատմամբ:
Գրականություն	1. Աբեղյան Մ., Հայ ժողովրդական առասպելները Մովսես Խորենացու «Հայոց պատմության» մեջ, Երկեր, հ.Բ,Ե.,1985: Հայ վիպական բանահյուսություն, Երկեր, հ.Ա, Ե., 1966: Հայ քնարական բանահյուսություն, Երկեր,հ.Բ,Ե.,1967:Հայոց հին գրականության պատմություն, գիրք Ա, Բ, Ե., 1944,1946: Նույնը՝ Երկեր, հհ. Գ, Դ, Ե., 1968,1970: Նույնը՝ Անթիլիաս, Լիբանան, 2004:

	2. Աղոնց Ն., Պատմական ուսումնասիրություններ 3. Ալիշան Ղ. Հայապատում, մասն Ա, Պատմիչք Հայոց,Վենետիկ, 1901: Յուշիկք Հայրենեաց Հայոց, h. Ա, Վենետիկ, 1865, h.Բ, Վենետիկ,1870: 4. Գրիգորյան Գ., Հայ ժողովրդական բանահյուսություն 5. Դուրեան Ե.,Պատմութիւն հայ մատենագրութեան ի վաղ ժամանակաց մինչեւ մեր օրերն, Կ. Պոլիս,1899: Նաև՝ Ամբողջական երկեր, h. Ա, Երուսաղեմ, 1933: 6. Ինճիճեան Ղ.,ՀնախօսութիւնՀայաստանեայց: 3 հատոր 7. Հայրապետեան Ս., Հայոց հին եւ միջնադարեան գրականութեան պատմութիւն, Լոս Անջելես, 1986: Նույնը բարեփոխված՝ Անթիլիաս, Լիբանան, 1988: 8. Հարությունյան Ս., Հին հայոց հավատալիքները, կրոնը, պաշտամունքն ու դիցարանը, Ե., 2001: 9. Ղանալանյան Ա.,Ավանդապատում, Ե.,1969: 10. Չամչեան Մ., Պատմութիւն Հայոց ի սկզբանէ աշխարհի մինչեւ ցամ տեառն 1874: Հh. 1-3, Վենետիկ, 1784-1786: 11. Քիպարեան Կ.,Պատմութիւն հայ հին գրականութեան